
METODISK VEILEDNING FOR BRUK AV IPAD FOR SPOR 1-DELTAKERE I PRAKSIS

Regine Knibe Ekrheim, Ingrid Feline Hauge, Silje Ragnhildstveit og Arnhild Tolo Aase

Innholdsfortegnelse

DEL I	4
Spor 1-deltakere som lærer norsk som andrespråk	4
Begrunnelse for vektlegging av muntlige ferdigheter og bruk av iPad	5
Applikasjonene Book Creator og Showbie	7
Bruksbasert språklæringsperspektiv	7
DEL II	8
Vokabular og bilderuter	8
Muntlig språkbruk i praksis	9
Deltakerens egen fortelling fra praksis	10
NORSKLÆRERNES ERFARING MED BRUK AV IPAD I PRAKSISUNDERVISNINGEN	11
Referanser	12
Vedlegg	14
Informasjon om forskningsprosjektet «Digital praksis»	14
Samtykkeerklæring	16

Metodisk veiledning for bruk av iPad for spor 1-deltakere i praksis

Regine Knibe Ekrheim, Ingrid Feline Hauge, Silje Ragnhildstveit og Arnhild Tolo Aase

Denne metodiske veiledningen gir noen svar på problemstillingen: «Hvordan kan iPad brukes som støtte for utvikling av muntlige ferdigheter hos spor 1-deltakere i praksis?». Problemstillingen er undersøkt i prosjektet Digital praksis ved Nygård skole¹ og Ny sjanse, kvalifiseringssenter for innvandrere.² Prosjektansvarlig er Bergen kommune som fikk økonomisk støtte til prosjektet fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi).³ Del I er en kort omtale av prosjektrammene: spor 1-deltakere som lærer norsk som andrespråk, muntlige ferdigheter og bruk av iPad, applikasjonene Book Creator og Showbie og bruksbasert språklæringsteori. I Del II vises konkrete eksempler som svarer på problemstillingen, der bruken av iPad er kategorisert i tre typer: vokabular og bilderuter, muntlig språkbruk i praksis og deltakerens egen fortelling fra praksis. Til slutt oppsummerer vi noen av de viktigste erfaringene fra prosjektet. Vi har også laget en digital bok med eksempler på oppgaver. Den finner du [her](https://read.bookcreator.com/E1zXvVgHjiTS00Gfm9iKkh3myz42/ku5AChCeTe-zrW4pDC7Pow):

<https://read.bookcreator.com/E1zXvVgHjiTS00Gfm9iKkh3myz42/ku5AChCeTe-zrW4pDC7Pow>.

¹ [Nygård skole](#) (Hentet 08.12.20).

² [Ny sjanse, kvalifiseringssenter for innvandrere](#) (Hentet 08.12.20).

³ [IMDi: Startsidene](#) (Hentet 08.12.20).

DEL I

Spor 1-deltakere som lærer norsk som andrespråk

Deltakerne ved Nygård skole og Ny sjanse følger «Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere» (Vox, 2012). Ifølge denne skal norskopplæringen organiseres i tre ulike spor, spor 1, spor 2 og spor 3, for å sikre tilpasset opplæring (Vox, 2012, s. 7–9). Spor 1 er for deltakere med lite eller ingen skolegang, og prosjektet Digital praksis er avgrenset til dette sporet. Spor 1-deltakere har gode muntlige ferdigheter på morsmålet, men kan ha varierende grad av skriftspråklig erfaring før de starter andrespråklæringen. I rammen under er en beskrivelse av fiktive og typiske spor 1-deltakere i prosjektet.

Typiske spor 1-deltakere i Digital praksis

Språkpraksis

Ahmad er 45 år og kommer fra Syria. Han har bodd i Norge i ett og et halvt år. Han har aldri gått på skole i hjemlandet, men han har mye erfaring med å jobbe som murer. Nå har han språkpraksis i en butikk. Det er hans første møte med norsk arbeidsliv. Han går på norskkurs tre dager i uken, og har språkpraksis to dager i uken. Han snakker ikke så mye norsk på fritiden, men snakker en del norsk på norskkurset.

Arbeidspraksis

Nuura er en somalisk kvinne i begynnelsen av 50-årene. Hun har bodd i Norge i 4 år og hadde allerede hatt over 2300 timer i norsk før hun begynte å få undervisning på praksisplassen. Hun går på norskkurs tre dager i uken og har praksis som renholder to dager i uken. I Somalia gikk hun på skolen i 4 år, men lærte ikke å lese og skrive på morsmålet. Hun synes norsk er vanskelig. Hun går i en klasse med både spor 1- og spor 2-deltakere med langsom progresjon mot A2. Hun har hatt praksis flere ulike steder, men hun får alltid samme beskjed: «Du jobber godt, men du må lære mer norsk for å få jobb.» Nuura vil gjerne snakke mer norsk, men hun synes det er skummelt å snakke med kollegaene. Hun vet ikke helt hva hun skal gjøre for å bli bedre i norsk.

Det er to ulike grupper i prosjektet. Spor 1-deltakere som er i språkpraksis i introduksjonsprogrammet ved Nygård skole og spor 1-deltakere som har arbeidspraksis i kvalifiseringsprogrammet ved Ny sjanse. Språkpraksis er en del av norskopplæringen, der målet er å

lære norsk. I arbeidspraksis er målet at deltakerne skal få jobb. Deltakerne får besøk av en lærer på praksisplassen én gang i uken. Mens spor 1-deltakerne i introduksjonsprogrammet har erfaring med bruk av iPad fra klasserommet før de kommer i språkpraksis, har de fleste deltakerne i kvalifiseringsprogrammet ikke den slags erfaring før arbeidspraksis. Typiske praksisplasser er f.eks. dagligvarebutikk, sykehjem, renhold, kantine og barnehage.

Begrunnelse for vektlegging av muntlige ferdigheter og bruk av iPad

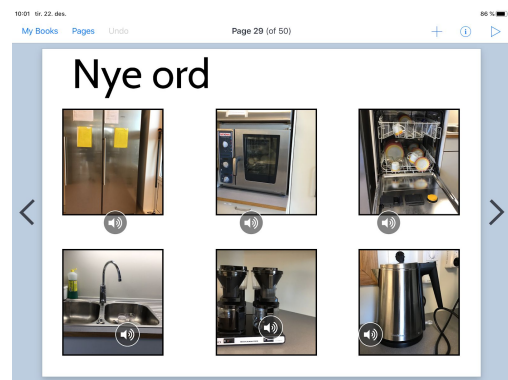
Det er to årsaker til at vi har valgt å rette søkelyset mot muntlige ferdigheter. Den ene er at vi bygger på en ferdighet deltakerne allerede har på morsmålet. Den andre er at det er viktig, men utfordrende, å utvikle muntlige ferdigheter på norsk for samhandling i praksis og som et grunnlag for lese- og skriveutvikling (Alver & Dregelid, 2001, s. 5; Strube, 2014, s. 2). Begrensede lese- og skriveferdigheter krever altså at man i større grad tufter undervisningen på muntlig språk, men tidligere erfaring fra Nygård skole har vist at det er utfordrende for deltakerne å delta i muntlige aktiviteter før de har nådd en viss grad av språkferdighet og trygghet. For å imøtekomme dette, har Nygård skole tatt i bruk applikasjoner på iPad som gjør det lettere å bruke det norske språket muntlig i klasseromsundervisningen. Lærerne kan spille inn lyd som deltakerne kan lytte til i sitt tempo, så mange ganger de vil, og de kan øve på å uttale det samme selv. Dette har betydd mye for deltakernes opplevelse av mestring. IPaden er på denne måten et verktøy som kan brukes for å «fange» det muntlige undervisningsgrunnlaget, og løse utfordringen det er å undervise uten skrift, slik lærere beskriver det i Alver og Dregelid (2001, s. 9):

Uten skrift kan det for oss synes som om lærestoffet blir hengende «i løse lufta». Samtidig var det rett og slett vanskelig å drive ren muntlig undervisning i alle timene. Ingen hadde utdanning og erfaring i dette, og det er ikke utviklet noen systematisk metodikk eller egnet materiell som kunne brukes.

De positive erfaringene med iPad i klasserommet har bidratt til et ønske om å undersøke hvordan iPad kan støtte deltakernes muntlige språkutvikling i praksis. Det er arbeidsmetodene knyttet til undersøkelsen av dette som kommer frem i denne metodiske veiledningen.

Muntlige ferdigheter er en av fem grunnleggende ferdigheter som er nødvendige for læring og utvikling, ifølge «Rammeverk for grunnleggende ferdigheter» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 2). Her definerer vi muntlige ferdigheter slik: «Muntlige ferdigheter innebærer å skape mening gjennom å lytte, tale og samtale. Det betyr å mestre ulike språklige handlinger og å samordne verbale og

andre delferdigheter. Det betyr videre å kunne lytte til andre og gi respons og være bevisst på mottakeren når en taler selv.» (VOX Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk, 2013, s. 42). I dette prosjektet er det sentralt å arbeide med forskjellige språkhandlinger, f.eks. å fortelle og å spørre om noe (Svennevig, 2009, s. 61). Det legges vekt på at deltakerne skal kunne kommunisere med leder og kolleger på praksisplassen, ved å både bruke språkhandlinger selv og forstå det som blir sagt.

Selv om vi i hovedsak har søkelyset rettet mot utvikling av muntlige ferdigheter, legger vi også til rette for bruk av skriftspråk og arbeid med grammatikk og uttale, for å tilpasse undervisningen og iPad-bruken til den enkelte praksisdeltaker. Undervisningen beveger seg dermed mellom muntlige, skriftlige og grammatiske ferdigheter, og begrepsbruken varierer også mellom f.eks. «språkhandlinger» som er grunnenheten i kommunikasjon og «setninger» som er grunnenheten i grammatikk (Svennevig, 2009, s. 61).

En annen begrunnelse for bruk av iPad er at den er et verktøy som gjør det mulig å bruke tilpasset og autentisk konkretiseringsmaterieell og enkle arbeidsmetoder. Dette kan gjøre at deltakerne jobber mer selvstendig med oppgaver i klasserommet og hjemme. iPad kan dermed brukes til å tilfredsstille behov som deltakere med begrenset skriftspråks erfaring har. Bigelow & Schwarz (2010, s. 8 og 13) argumenterer for tilpasset materiale tuftet på kjent innhold som deltakerne kan relatere seg til, og at todimensjonale bilder kan være vanskelige å tolke for deltakere med lite eller ingen skolegang. I Del II viser vi hvordan en slik tilpasning kan gjøres, f.eks. når det blir tatt bilder av virkelighetsnære og kjente objekter på praksisplassen for å lære nye ord (se «Vokabular og bilderuter»), og når gjøremål på praksisplassen blir dokumentert ved bruk av bilder (se «Muntlig språkbruk i praksis»).

Det å kunne fange det muntlige språket og legge til rette for tilpassede arbeidsmåter, er et argument for at denne bruken av iPad kan ses på som en redefinering av læringsmaterieell, jf. SAMR-modellen (Shouman & Momdjian, 2019). SAMR-modellen består av fire nivå (substitution, augmentation, modification, redefinition), og kan brukes som en evalueringsmodell for hvor godt man lykkes med å implementere teknologiske hjelpemidler i undervisning. På det første nivået (erstatning) f.eks., gjør man de samme aktivitetene, men ved bruk av teknologi i stedet for penn og papir. På det siste nivået (redefinering) kan man gjøre nye aktiviteter som ikke er mulig å gjennomføre uten teknologisk hjelpemiddel.

Applikasjonene Book Creator og Showbie

Vi bruker i hovedsak appen Book Creator, som bare er tilgjengelig på iPad. Som læringsplattform har vi brukt appen Showbie. Vi bruker kun disse to appene, fordi vi har erfaring med at det er hensiktsmessig for spor 1-deltakerne å forholde seg til få apper, og beherske bruken av disse godt.

Book Creator er et verktøy for å lage digitale bøker på en enkel måte. Vi omtaler de digitale bøkene som bøker. Både lærer og deltakere kan lage bøker i appen. Bøkene kan bestå av tekst, bilder, lyd og video. Book Creator er brukervennlig og enkelt å navigere i. Det er få ikoner å velge mellom, og det er oversiktlig for deltakerne. Brukervennligheten og mulighetene for lydinnspilling ligger til grunn for at vi har valgt å bruke denne appen i praksisoppfølgingen. Appen krever ikke internett, og kan derfor brukes på praksisplasser uten dette, og hvis deltakerne ikke har nett hjemme. Mange av våre deltakere bruker også Book Creator på norskkurs.

I appen Book Creator er det ikke ferdige oppgaver og bøker, men lærer og deltakere lager alt innholdet selv. Det er tidkrevende, men resultatet blir tilpasset undervisning til deltakerne. Showbie er en enkel læringsplattform, der det er mulig å kommunisere med lydkommentarer, i tillegg til bilder og skrift. Filer laget i Book Creator kan ikke sendes med andre læringsplattformer enn Showbie. Showbie krever internettforbindelse.

Bruksbasert språklæringsperspektiv

Prosjektet er knyttet til bruksbasert språklæringsperspektiv. Dette perspektivet rommer mange ulike tilnærminger til språk, språklæring og -undervisning, og felles for dem er at meningsfull språkbruk og generelle kognitive evner er fundamentet for språklæring (Tyler & Ortega, 2018a, s. 5). Det mest sentrale for dette prosjektet, er eksplisitt undervisning

basert på meningsfull språkbruk, med vekt på fremheving av sentrale språkhandlinger (f.eks. fortelle og spørre), repetisjon og morsmålet som støtte (Tyler & Ortega, 2018b, s. 319–320). I eksplisitt undervisning har læreren en bevisst tilrettelegging for språklæring, og møtet mellom deltaker og lærer på praksisplassen legger til rette for eksplisitt språkundervisning der og da (se «Vokabular og bilderuter» og «Muntlig språkbruk i praksis») og i form av etterarbeid for praksisdeltakerne (se «Deltakerens egen fortelling fra praksis»). I et bruksbasert perspektiv skal all eksplisitt undervisning

ta utgangspunkt i meningsfull språkbruk, som kan karakteriseres som naturlig og relevant kommunikasjon mellom språkinnlærer og samtalepartnere. I dette prosjektet er den meningsfulle kommunikasjonen knyttet til muntlig kommunikasjon på praksisplassen, og i den eksplisitte undervisningen blir det lagt vekt på å fremheve sentrale språkhandlinger som deltakerne har behov for å lære. Mange av språkhandlingene, f.eks. både de fortellende og spørrende, kan uttrykkes ved bruk av mer eller mindre utfylte formulærer (faste uttrykk), f.eks. *Jeg vasker ___*, *Kan du ___?*, *Jeg har ___*. I et bruksbasert perspektiv legges det vekt på at slike formulærer ofte læres som utenatlærte enheter og er utgangspunkt for videreutvikling av et produktivt andrespråk (Nistov et al. 2018, s. 117–118; Berggreen et al. 2012, s. 26–27). Det legges også vekt på at imitasjon og repetisjon basert på meningsfull kommunikasjon kan være et sentralt virkemiddel i undervisningen (Rousse-Malpat & Verspoor, 2018, s. 60). Et annet viktig hjelpemiddel er morsmålet, fordi det støtter utviklingen av andrespråket med utgangspunkt i deltakernes tidligere språkkunnskap (Tyler & Ortega, 2018b, s. 320).

DEL II

I denne delen viser vi hvordan vi har brukt iPad som støtte for utvikling av muntlige ferdigheter hos spor 1-deltakere i praksis. Til dette har vi hovedsakelig brukt appen Book Creator, ettersom den både er enkel å bruke og gir mange muligheter. Her presenterer vi noen av arbeidsmåtene vi har gode erfaringer med. Vi har valgt å ha få oppgavetyper, slik at deltakerne ikke trenger å lære seg mange nye oppgavetyper i den begrensede tiden, men kan fokusere på å lære norsk.

Vokabular og bilderuter

Når læreren besøker deltakerne i praksis, jobber de med å lære nye ord knyttet til ulike objekter på praksisplassen. Sammen finner læreren og deltakerne objekter å ta bilde av, enten det er et ord deltakerne mangler for å fortelle noe, eller noe deltakerne lurer på. Deltakerne tar bilde og spiller inn lydklipp av navnet på objektet eller handlingen sammen med læreren i Book Creator. For at deltakerne skal kunne ta bilder med Book Creator, bruker vi bilderuter. Bilderuter er bilderammer der deltakerne kan trykke i ruten for å ta et bilde, og bildet kommer direkte inn i den digitale boken. Vi samler ikke flere enn 10 ord hver gang, for at deltakerne skal ha mulighet til å lære seg de nye ordene. Dersom ordet representerer mer abstrakte begrep, eller bildet ikke strekker til, spiller deltakerne inn et lydklipp med ordet oversatt til morsmål. Deltakere som skriver kan skrive navnene

på objektene og handlingene under bildet. Hensikten med denne oppgaven er å bevisstgjøre deltakerne på hvilke ord de trenger å lære seg i praksis.

På denne måten får deltakerne en bilde- og lydordbok med egne bilder og lyd som de kan høre, repetere og øve på i praksis, hjemme og på skolen. Denne øvelsen er grunnlaget for videre arbeid med nye eller vanskelige ord og språkhandlinger i praksis. Etter hvert kan deltakerne selv ta bilder av objekter de ikke kan ordet for, og få hjelp av kollegaer eller lærer til å finne ordene på norsk. På noen praksisplasser blir faddere og kollegaer engasjert i denne oppgaven, og hjelper deltakerne med å ta bilder, spille inn lyd og skrive. Deltakernes skolebakgrunn og personlighet spiller inn i hvor fort de løser oppgaven selvstendig. Noen trenger flere økter med modellering, mens andre klarer å finne ord og ta bilder på egenhånd etter et par økter med læreren.

Mange deltakere tar etterhvert selv initiativ til å spørre kolleger om hjelp. Det kan ofte bli yrkesspesifikke begrep eller dialektord. Vi får en innsikt i hvilke ord kollegaene bruker på jobb, og det kan gjerne skille seg fra hva vi lærere antar.

Bilderutene gir mulighet for variasjon og repetisjon. Deltakerne kan få en side med tomme bilderuter og innspilte navn på objektene fra forrige uke, og må høre, forstå og ta bilder av objektene. Ellers kan man bruke bildene fra tidligere timer, og deltakerne skal spille inn eller skrive hva det heter. Deltakerne kan også gå tilbake i ordboken og finne ord de har glemt.

Muntlig språkbruk i praksis

Læreren observerer og tar bilder mens deltakerne utfører arbeidsoppgaver på praksisplassen. Etterpå legger læreren inn disse bildene i Book Creator og spiller inn en eller flere språkhandlinger, f.eks. fortellende språkhandlinger, til hvert bilde i jeg-form: *Jeg vasker gulvet, Jeg vasker gulvet med mopp* eller *Jeg bruker mopp når jeg vasker gulvet*. Dette kan også skrives under hvert bilde. Det kan være nok å ta bilde av 5–10 situasjoner per praksisbesøk og spille inn enkle setninger til disse.

Hjemme kan deltakerne se på bildene og lytte så mange ganger de trenger og imitere og repetere selv. Deltakerne kan også selv spille inn setningene på iPaden og vurdere om de har gjentatt alt riktig og om uttalen er bra. På neste praksisbesøk kan læreren ha en bok med kun bildene og ingen lyd eller tekst, hvor deltakerne må fortelle selv hva de gjør på bildene. Neste steg kan være at deltakerne skal fortelle en kollega hva de gjør.

En videre bruk av boken kan danne grunnlag for å utvikle språket mer, ved å jobbe med språkhandlinger som kan være mer utfordrende, f.eks. spørrende språkhandlinger: *Kan du vaske gulvet?*, og fortellende språkhandlinger med sammensatte verb: *Jeg har vasket gulvet*. Vi har erfart at slike utfordrende språkhandlinger kan være lettere å jobbe med når man knytter de til en virkelighetsnær situasjon. Ved hjelp av iPaden kan læreren (men også deltakerne eller kollegaene) fange autentiske øyeblikk enten på video eller en kombinasjon av lyd og bilder.

Deltakerens egen fortelling fra praksis

Denne oppgaven tar utgangspunkt i det deltakerne har gjort i praksis. Deltakerne forteller om praksis ved å spille inn lyd i Book Creator. Det blir en slags muntlig logg.

Læreren og deltakerne bruker materiale fra bilderuter-oppgaven, som fungerer som støtte for deltakernes muntlige språkproduksjon. I begynnelsen gjør læreren oppgaven sammen med deltakerne. Deltakerne forteller med utgangspunkt i bildene. Læreren kan bruke spørsmål som støtte hvis det stopper opp. Ofte holder det å peke på bildet og spørre *Hva gjør du?*. Deltakerne spiller inn og hører gjennom. Læreren er ikke aktiv i innspillingen, og fungerer kun som støtte. Den innspilte lydfilen plasseres ved det tilhørende bildet.

Denne oppgaven øves på mange ganger sammen med deltakerne på praksisplassen. Når læreren etter hvert ser at deltakerne mestrer og forstår oppgaven, blir den gitt som en ukentlig lekse. Det går fra å være en lærerstyrt aktivitet til en mer selvstendig aktivitet deltakerne gjør på egenhånd. Enkelte deltakere går etter hvert over til å fortelle fritt uten bilder.

Den ferdiginnspilte loggen sendes til læreren. Læreren hører gjennom innspillingen, og tar det med i planleggingen av neste praksisbesøk. Innspillingene kan si noe om hva deltakerne kan, og ikke kan. Hører læreren for eksempel at en deltaker har problemer med verb i fortid, kan det legges til rette for mer øving på det i en meningsfull og kommunikativ kontekst.

NORSKLÆRERNES ERFARING MED BRUK AV IPAD I PRAKSISUNDERVISNINGEN

I løpet av arbeidet med prosjektet har vi gjort oss noen erfaringer som kan være nyttige for lærere som ønsker å bruke iPad, lyd og bilder i praksisundervisning av spor 1-deltakere. Vi har erfart at mange deltakere jobber selvstendig og tar ansvar når vi jobber på denne måten. De bruker iPaden aktivt til å ta bilder og spille inn lyd, også når norsklæreren ikke er til stede. På den måten bidrar deltakerne aktivt med å velge innhold til undervisningen, og får økt eierskap til norsklæringen. Vi ser at deltakere som er vant til å bruke iPad fra før i norskopplæringen, trenger mindre tid før de blir selvstendige. Deltakere uten iPad-erfaring trenger ofte mer tid til opplæring i bruk av iPad.

Ved å bruke iPad med deltakerne i praksisundervisningen, får vi hentet autentisk språk og bilder som deltakeren har stor nytte av. Deltakerne forstår sammenhengen bedre når vi henter språket fra deres egen praksis. Vi opplever også at det er lettere å forklare oppgaver til deltakerne når vi tar utgangspunkt i autentiske bilder og språk, og det blir lettere for deltakerne å forstå målet med undervisningen. Deltakerne ser at det er noe de selv har behov for å lære.

Bruk av iPad har hjulpet oss til å drive en tilpasset her-og-nå-undervisning. Det har gjort at undervisningen kan tilpasses situasjonen, og undervisningsmaterialet blir til i praksissituasjonen. Ved å observere deltakerne i samhandling med kollegaer, kan læreren se hvilke setninger deltakerne trenger i de situasjonene som oppstår. Det kan være setninger som kollegaer sier, og deltakerne ikke forstår, eller setninger som deltakerne ikke sier, men burde ha sagt.

Når deltakerne har bilder og innspilte ord og setninger fra praksis på iPaden, er materialet vi jobber med på praksisplassen lett tilgjengelig for deltakerne hjemme. Vi ser at det bidrar til at flere av deltakerne øver og repeterer hjemme. Det deltakerne har av praksismateriale på iPaden kan tas med til klasserommet som utgangspunkt for praksisrettet undervisning. Deltakerne kan bruke det til å fortelle om praksis i klasserommet.

Med de ulike oppgavetyper vi har beskrevet, ser vi at noen deltakere produserer mer språk i praksis. De blir tryggere på eget muntlig språk når de har hatt muntlig materiale på iPaden, som de kan øve på. Vi ser at mulighetene bruk av iPad gir til å spille inn lyd, og bruke autentisk bildemateriale, gir deltakerne mestingsfølelse og et verktøy til å fange språket de selv trenger i praksis, uten å måtte bruke skrift.

REFERANSER

Alver, V. & Dregelid, K. M. (2001). Er vi på rett vei nå? Opplæring for analfabeter i Norge. I K. Naclér (Red.), *Symposium 2000: ett andraspråksperspektiv på lärande* (s. 258–276). Sigma.

Berggreen, H., Sørland, K. & Alvær, V. (2012). *God nok i norsk? Språk- og skriveutvikling hos elever med norsk som andrespråk*. Cappelen Damm Akademisk Forlag.

Bigelow, M., & Schwarz, R. L. (2010). *Adult English language learners with limited literacy*. National Institute for Literacy, Washington DC, 20006, 1–30.

<https://lincs.ed.gov/publications/pdf/ELLpaper2010.pdf>

Nistov, I., Gustafsson, H. & Cadierno, T. (2018). Bruksbaserte tilnærminger til andrespråklæring. I A.-K. H. Gujord & G. T. Randen (Red.), *Norsk som andrespråk—Perspektiver på læring og utvikling* (s. 107–132). Cappelen Damm Akademisk.

Shouman, D., & Momdjian, L. (2019). Deeper Learning Versus Surface Learning: The SAMR Model to Assess E-Learning Pedagogy. I R. Jallouli, M. A. Bach Tobji, D. Bélisle, S. Mellouli, F. Abdallah, & I. Osman (Red.), *Digital Economy. Emerging Technologies and Business Innovation* (s. 230–238). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-30874-2_18

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeverk for grunnleggende ferdigheter*. Udir.no.

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeverk/rammeverk-for-grunnleggende-ferdigheter/>

Rousse-Malpat, A. & Verspoor, M. (2018). Foreign language instruction from a dynamic usage-based (DUB) perspective. I A. E. Tyler, L. Ortega, M. Uno, & H. I. Park (Red.), *Language Learning & Language Teaching* (s. 55–73). John Benjamins Publishing Company. <https://doi.org/10.1075/llt.49.03rou>

Strube, S. M. P. (2014). *Grappling with the oral skills: The learning and teaching of the low-literate adult second language learner*. [Doktoravhandling, Radboud University]. Radboud Respository. <https://repository.ubn.ru.nl/handle/2066/128489>

Svennevig, J. (2009). *Språklig samhandling. Innføring i kommunikasjonsteori og diskursanalyse*. (2. utg.). Landslaget for norskundervisning. Cappelen Damm Akademisk Forlag.

Tyler, A. E., & Ortega, L. (2018a). Usage-inspired L2 instruction: An emergent, researched pedagogy. I A. E. Tyler, L. Ortega, M. Uno, & H. I. Park (Red.), *Usage-inspired L2 Instruction. Researched pedagogy* (s. 3–26). John Benjamins Publishing Company. <https://doi.org/10.1075/llt.49.01tyl>

Tyler, A. E., & Ortega, L. (2018b). Usage-inspired L2 instruction: Some reflections and a heuristic. I A. E. Tyler, L. Ortega, M. Uno, & H. I. Park (Red.), *Usage-inspired L2 Instruction. Researched pedagogy* (s. 315–321). John Benjamins Publishing Company. <https://doi.org/10.1075/llt.49.14tyl>

VOX, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. (2012). *Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere*. Kompetansenorge.no.

https://www.kompetansenorge.no/contentassets/f6594d5dde814b7bb5e9d2f4564ac134/laereplan_norsk_samfunnskunnskap_bm_web.pdf

VOX, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. (2013). *Veiledning til læringsmål i grunnleggende ferdigheter for voksne. Eksempler på lokale læreplaner i lesing og skriving, regning, digitale og muntlige ferdigheter*. Kompetansenorge.no.

https://www.kompetansenorge.no/contentassets/1b6e2c7cb20e4609997b1f28f6f7df39/veiledning_laringsmal_2014.pdf

Informasjon om forskningsprosjektet «Digital praksis»

Bergen kommune (Nygård skole og Ny sjanse) skal starte et forskningsprosjekt om digital praksis som metode innen norskopplæringen.

I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Mål med deltakelse

Du som deltaker i språkpraksis og arbeidspraksis skal bruke iPad som digitalt verktøy. Ipaden vil bli brukt til å lære ord og setninger du trenger på praksisplassen, med bilder, lyd og oppgaver.

Du vil følges opp av lærer som skriver logg etter hvert praksisbesøk.

I loggen står det hva det jobbes med i norsktimene, samt deltakerens kjønn, alder, morsmål, nasjonalitet, skolebakgrunn, språklig nivå, antall tilbudte norsktimer, botid i Norge og type praksisplass. Loggen vil også inneholde opplysninger om hvor mye du bruker norsk utenom norskkurs og praksis.

Høgskulen på Vestlandet (HVL) skal skrive en fagartikkel som dokumenterer prosjektet. En forsker ved HVL vil følge noe av undervisningen og praksisen. HVL får tilgang til loggene. HVL skal ikke ha tilgang til personlige opplysninger som navn, fødselsnummer og adresse.

Hvem er ansvarlig for prosjektet?

Hanne Lavik, Avdelingsleder norskopplæring, Nygård skole, ved Byrådsavdeling for sosial, bolig og inkludering (BSBI) er ansvarlig for prosjektet.

I tillegg vil Silje Ragnhildstveit forsker ved Høgskolen på Vestlandet (HLV), være ansvarlig for utarbeidelsen av fagartikkelen.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at læreren skriver logg etter hver time på praksisplassen. Forskeren fra HVL skal lese disse loggene. Forskeren skal også følge med i praksis, og observere hvordan vi jobber med norsk.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet.

Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake, uten å oppgi noen grunn. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Du kan kontakte praksislærer, ansvarlig for forskningsprosjektet eller personvernombudet i Bergen kommune dersom du ønsker å trekke tilbake ditt samtykke.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevares og brukes dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Praksislærere, ledere og forskeren med HVL får tilgang til opplysningene vi samler inn. Navnet og kontaktopplysningene dine vil vi erstatte med en kode som lagres på egen navneliste, adskilt fra øvrige data.

Dere vil være anonyme i artikkelen, men navn på Nygård skole kan nevnes. Der kan det også stå om morsmål, tidligere skolegang, kjønn, alder, og type praksisplass.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes desember 2020.

Prosjektslutt

Høgskolen mister tilgang til datamaterialet og personopplysningene ved prosjektslutt. Nygård skole vil bruke materialet til videre utvikling av undervisning, men materialet vil fortsatt være anonymt.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet har du rettigheter etter Personvernforordningen (GDPR) kapittel 3.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke, jf. Personvernforordningen (GDPR) artikkel 9, nr. 2, bokstav a).

Personvernombudet i Bergen kommune har vurdert at ovennevnte behandling av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål om prosjektet, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Prosjektansvarlig «Digital praksis»: Hanne Lavik
Avdelingsleder norskopplæring, Nygård skole, ved Byrådsavdeling for sosial, bolig og inkludering (BSBI) kan kontaktes på epost Hanne.Lavik@bergen.kommune.no eller telefon: 55 56 80 92
- Personvernombud i Bergen kommune: Kenneth Eidsvåg Oppedal
Personvernombudet kan kontaktes på epost personvernombud@bergen.kommune.no eller telefon: 55 56 96 96.

Med vennlig hilsen

Hanne Lavik

Prosjektansvarlig

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjonen om prosjektet «Digital praksis», og har forstått hva det innebærer for meg å delta.

Jeg samtykker til:

- å delta i prosjektet «Digital praksis»

Jeg forstår at mitt samtykke innebærer:

- at jeg skal bruke iPad i språkpraksis og arbeidspraksis
- at lærer/veileder skriver logg med opplysninger om meg etter norsktimer og arbeidspraksis
- at en forsker fra HVL får tilgang på loggene i prosjektet
- at en forsker fra HVL deltar i norsktimer og besøker meg på arbeidspraksis
- at opplysninger om meg fra loggen kan publiseres i en fagartikkel, der jeg ikke kan gjenkjennes
- at jeg bare skal ta bilder i tråd med retningslinjene for bildebruk i dette prosjektet
- at bilder jeg er med på kan brukes i undervisningen
- at bilder jeg har tatt, som ikke inneholder identifiserbare personer, kan brukes i fagartikkelen
- at mine personopplysninger lagres etter prosjektslutt, til forbedring av undervisning

Fornavn	
Etternavn	

sted og dato

signatur